

5.7. Міжнародне співробітництво в галузі реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру

Міжнародне співробітництво в галузі реагування на надзвичайні ситуації в 2008 році спрямовувалось на забезпечення виконання завдань міжнародної діяльності за наступними пріоритетними напрямками: прикордонне співробітництво, співробітництво з міжнародними організаціями, співробітництво з країнами, які належать до стратегічного партнерства України, співробітництво з питань ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи.

МНС України здійснювались заходи щодо координації виконання положень 36 міжнародно-правових актів, 18 з яких складають двосторонні міждержавні Угоди в галузі попередження промислових аварій, катастроф, стихійного лиха та ліквідації їх наслідків. Усього в 2008 році було забезпечено виконання 152 міжнародних заходів.

Співробітництво за напрямком євроатлантичної інтеграції між Україною та НАТО здійснювалось відповідно до Індивідуальної програми партнерства в рамках Програми "Партнерство заради миру", Робочого плану імплементації Хартії Україна-НАТО, в рамках Меморандуму про взаєморозуміння у галузі планування при надзвичайних ситуаціях цивільного характеру та готовності до катастроф між МНС України, а також щорічного Цільового Плану Україна-НАТО

У 2008 році МНС України забезпечувало діяльність щодо реалізації державної політики у сфері євроатлантичної інтеграції з метою підвищення готовності України щодо приєднання до плану дій щодо членства в НАТО.

У рамках Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО МНС України взяло участь у засіданнях 8 комітетів НАТО у сфері планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру, у 3 міжнародних навчаннях НАТО з реагування на надзвичайні ситуації, у 2 плануючих конференціях з підготовки зазначених навчань та у 2 навчальних курсах НАТО.

Так, з метою координації роботи з виконання Цільового плану Україна-НАТО, на Міністерство було покладено виконання 21 заходу, у 9 з них як головного виконавця, у 12 - співвиконавця. У межах компетенції МНС всі заходи було виконано.

У рамках розширення нормативно-правової бази співробітництва України з НАТО у 2008 році проводилась робота щодо приєднання України до Меморандуму про взаєморозуміння стосовно сприяння нагальним цивільним транскордонним перевезенням, який був підписаний Міністром Шандрою В.М.

6 жовтня 2008 року у штаб-квартирі НАТО.

На виконання Меморандуму про взаєморозуміння у галузі планування при надзвичайних ситуаціях цивільного характеру та готовності до катастроф між МНС України і НАТО 9 грудня 2008 року у штаб-квартирі НАТО, м. Брюссель, було проведено засідання Спільної робочої групи Україна-НАТО з питань готовності

та планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру, за результатами якої були обговорені та визначені подальші напрямки співробітництва між МНС України та НАТО.

Після закінчення збройного конфлікту в Грузії, МНС тісно співпрацювало з головним комітетом НАТО з питань цивільного планування щодо координації надання гуманітарної допомоги та проведення медичної реабілітації поранених та дітей.

Здійснення міжнародного співробітництва в системі МНС в 2008 році за напрямом європейської інтеграції (співробітництва між Україною та ЄС) ґрунтувалось на реалізації основних засад державної політики у сфері європейської інтеграції та проводилось з метою реалізації прагнень України до набуття статусу асоційованого членства в ЄС.

Так, було виконано заходи у рамках діяльності Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС, української частини Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС, Підкомітету з питань співробітництва між Україною та ЄС у галузі енергетики, ядерної безпеки, транспорту та навколишнього середовища. Виконання вищезазначених заходів сприяло приведенню Системи цивільного захисту України до норм ЄС, зняттю ЧАЕС з експлуатації та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему та реалізації проектів з будівництва об'єктів на проммайданчику станції, проведенню оціночної місії Євросоюзу за наслідками надзвичайної ситуації в Керченській протоці та західних регіонах України, постраждалих внаслідок повені в липні 2008 року.

У ході ліквідації наслідків повені в західних регіонах України спільно виконувались завдання оперативно-черговою службою МНС та Центром моніторингу та інформації Механізму цивільного захисту Співтовариства.

8 грудня 2008 року було підписано Адміністративну домовленість між МНС України та Генеральним Директором "Навколишнє середовище" Європейської Комісії стосовно співробітництва між оперативно-черговою службою МНС та Центром моніторингу та інформації Механізму цивільного захисту Співтовариства.

На заміну Плану дій Україна - ЄС на міжвідомчому рівні розпочато розроблення "нового практичного інструменту". Наприкінці 2008 року МНС подало свої пропозиції до проекту зазначеної Угоди.

З метою забезпечення надійного та своєчасного зв'язку з НАТО та ЄС у сфері компетенції МНС, у 2008 році Міністерством опрацьовано питання щодо поновлення у складі Місії України при НАТО посади представника МНС України.

Співробітництво МНС України з Організацією Об'єднаних Націй у 2008 році здійснювалось з

метою підвищення ефективності реагування на надзвичайні ситуації та поглиблення співробітництва з агентствами та органами ООН.

З цією метою Міністерством у 2008 році було проведено ряд заходів спрямованих на реалізацію положень Хіозської рамкової програми дій по створенню потенціалу протидії стихійному лиху на 2005-2015 роки.

Так, Міністерством у рамках Програми розвитку ООН проведено ряд зустрічей на експертному рівні з метою формування програми співробітництва на 2009 рік та започаткування проектів після аварійного відновлення та зниження ризиків катастроф у західних областях України, що постраждали внаслідок повені 23-26 липня 2008 року.

З метою реалізації та впровадження положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, в основу якого покладено зменшення викидів парникових газів в атмосферне повітря, Україною було здійснено ряд важливих заходів.

У 2008 році було опрацьовано ряд законопроектів, проектів постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України ("Про регулювання обсягу антропогенних викидів парникових газів", "Про затвердження Порядку координації заходів щодо виконання зобов'язань України за Рамковою конвенцією Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї", "Про внесення змін до Порядку розгляду, схвалення та реалізації проектів, спрямованих на зменшення обсягу антропогенних викидів або збільшення абсорбції парникових газів згідно з Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату", "Про внесення змін до Національного плану заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату", "Про затвердження плану дій із створення системи державного контролю та моніторингу за викидами парникових газів в Україні"), розроблених Мінприроди за участі інших центральних органів виконавчої влади.

Впровадження механізму реалізації в Україні положень Кіотського протоколу дозволить суттєво зменшити антропогенні викиди та залучити цільові екологічні інвестиції для реалізації проектів із скорочення викидів парникових газів. Так, 14 липня 2008 року відбулося підписання Меморандуму між Урядом України та Урядом Японії про співпрацю з впровадження Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї. Меморандум спрямований на розвиток співпраці обох країн, з метою досягнення скорочення викидів парникових газів та впровадження механізмів Кіотського протоколу в Україні та Японії. Підписання Меморандуму відкриває можливості отримання Україною нових інвестицій для впровадження природно-безпечних технологій через проекти спільного впровадження згідно з механізмами Кіотського протоколу та Схеми зелених інвестицій.

Слід відзначити діяльність Держатомрегулювання щодо розвитку міжнародного співробітництва в галузі реагування на надзвичайні ситуації, одним із завдань якого є виконання в рамках Конвенції про оперативне оповіщення про ядерну аварію та Конвенції про допомогу в разі ядерної аварії або радіаційної аварійної ситуації функцій єдиного компетентного національного пункту зв'язку, відповідального за підтримку цілодобового чергування, та функцій компетентного національного органу, уповноваженого здійснювати міжнародний інформаційний обмін згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2003 року № 1570 "Про визначення компетентних національних органів з питань виконання міжнародних конвенцій у галузі використання ядерної енергії".

Крім вищезазначених міжнародних конвенцій, Держатомрегулювання відповідає за виконання міждержавних договорів з іншими країнами, якими передбачається взаємне оперативне оповіщення та наступний обмін інформацією в разі ядерної аварії або радіаційної аварійної ситуації. Станом на 1 січня 2009 року Україною укладено та діють 13 таких угод: зі Швецією, Туреччиною, Білорусією, Словаччиною, Угорщиною, Фінляндією, Норвегією, Польщею, Німеччиною, Австрією, Болгарією, Латвією та Румунією.

На виконання цих договорів протягом 2008 року періодично проводилось тестування зв'язку з відповідними компетентними пунктами, а з контактними пунктами зв'язку Польщі, Латвії та Угорщини було проведено позачергову перевірку зв'язку у ході повномасштабного протиаварійного тренування Інституту ядерних досліджень НАНУ.

Співробітництво з Організацією за демократію та економічний розвиток - ГУАМ (далі - ГУАМ) здійснювалось у рамках Угоди між Урядами держав - учасниць ГУАМ про співробітництво в галузі попередження надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків та окремих міждержавних угод з країнами-учасницями ГУАМ.

З метою реалізації Стратегії галузевого співробітництва в сфері попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру між державами-учасницями ГУАМ Міністерство взяло участь у першому засіданні Робочої групи ГУАМ з надзвичайних ситуацій, яке відбулось у м. Баку, Азербайджанська Республіка, у період з 14 по 15 квітня 2008 року. Головним висновком першого засідання Робочої групи ГУАМ з надзвичайних ситуацій було визначення пріоритетних напрямків подальшої співпраці у сфері надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.

Міністерство також вийшло з ініціативою взяти на себе головування у робочій групі ГУАМ із надзвичайних ситуацій на період 2009-2010 та отримало попередню згоду.

Співробітництво з ОЧЕС здійснювалось у рамках реалізації Угоди між урядами держав-учасниць Чорноморського Економічного Співробітництва (ЧЕС) про співробітництво у

наданні надзвичайної допомоги і ліквідації надзвичайних ситуацій в Чорноморському регіоні та Додаткового протоколу до нього.

Основною метою участі МНС України в ОЧЕС є поглиблення регіонального співробітництва, запобігання та ефективне реагування на надзвичайні ситуації в басейні Чорного моря.

У першому півріччі 2008 року МНС України головувало у Робочій групі ОЧЕС з питань надзвичайних ситуацій та провело у м. Одесі у період 2-4 квітня чергове засідання Робочої групи ОЧЕС з питань надзвичайних ситуацій та першу зустріч і тренінг офіцерів зв'язку ОЧЕС.

У рамках проекту МАГАТЕ UKR/9/026 "Комплексна оцінка безпеки радіоактивних відходів в Україні" проводилось навчання спеціалістів у сфері поводження з РАВ за методологією МАГАТЕ щодо оцінки безпеки сховищ радіоактивних відходів.

Співробітництво з країнами, які належать до стратегічного партнерства України, здійснювалось з метою залучення світового досвіду для підвищення спроможності щодо управління в кризових ситуаціях та реагування на надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру, терористичні акти та інші види надзвичайних ситуацій, що сприятиме подальшій інтеграції України.

Співробітництво з США здійснювалось відповідно до Державної програми партнерства США (в рамках Партнерства між Україною та штатом Каліфорнія, яке було започатковане у 1993 році), положень Хартії Україна - США про стратегічне партнерство, підписаної 20 грудня 2008 року та положень Дорожньої карти.

У період з 10 по 20 вересня 2008 року МНС України разом з Національною Гвардією штату Каліфорнія було підготовлено та проведено міжнародне командно-штабне навчання "Раф енд Реді 2008". Під час зазначеного заходу були відпрацьовані спільні дії при надзвичайній ситуації, пов'язаній з виникненням епізоотії пташиного грипу та її пандемією.

У період з 11 по 20 листопада 2008 року Національна гвардія штату Каліфорнія організувала та проводила навчання "Голден Гардіан" з питань ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Метою участі представників МНС у цьому заході було ознайомлення з навчальними сценаріями з відпрацювання дій відомств, які відповідають за ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації після наслідків землетрусу та терористичних атак. Участь представників Міністерства відбулась у рамках міжнародних навчань "Раф енд Реді 2008".

У рамках Виконавчої домовленості між МНС України та Міністерством енергетики США у 2008 році завершено роботи щодо впровадженню проекту "Покращення збереженості відпрацьованих високоактивних джерел іонізуючого випромінювання (ДІВ) в Україні" на пунктах захоронення радіоактивних відходів Дніпропетровського, Київського, Львівського,

Одеського та Харківського ДМСК.

У 2009 році планується здійснити двосторонні візити на експертному рівні до штату Каліфорнії та України для участі у практичних заходах у сфері компетенції Міністерства.

Співробітництво з Французькою Республікою відбувалось з метою набуття досвіду передової країни Європи в сфері цивільного захисту. Так, у 2008 році Міністерством було започатковано співробітництво з МВС Франції, до складу якої входить служба цивільного захисту Французької Республіки. У 2009 році планується активізувати роботу щодо підписання Угоди про співробітництво в галузі попередження промислових аварій, катастроф, стихійного лиха та ліквідації їх наслідків з урядом Французької Республіки.

Враховуючи те, що одним з пріоритетних напрямків міжнародного співробітництва Міністерства у 2008 році був розвиток прикордонного співробітництва, МНС України здійснювало заходи з координації виконання міжнародних Угод з Республікою Білорусь, Російською Федерацією, Словаччиною, Республікою Молдова, Республікою Польща, Угорською Республікою.

З метою реалізації положень Угод з вищезазначеними країнами протягом звітного періоду було підготовлено та підписано Плани спільних заходів на 2008-2010 роки. Розпочато підготовку Планів спільних заходів з Угорською Республікою та Словаччиною.

28 жовтня 2008 року відбулося засідання третьої Українсько-Білоруської комісії з питань співробітництва у сфері попередження надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків, результатом якого стало підписання Плану спільних заходів між МНС України та МНС Республіки Білорусь на 2009-2011 роки.

Єдиною країною серед тих, що мають спільний наземний кордон з Україною, з якою ще не укладено угоду у сфері компетенції МНС, є Румунія. Під час візиту делегації МНС у жовтні 2008 року до Румунії було погоджено проект тексту Угоди між урядами України та Румунії у галузі запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків.

Значну участь у розвитку міжнародного співробітництва в галузі реагування на надзвичайні ситуації бере Мінприроди України. Це, окрім питань реалізації та впровадження положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, активна співпраця у рамках міжнародних угод, комісій, проектів як багатосторонніх (Рамкова водна директива Європейського Союзу (РВД ЄС), Конвенція з оцінки впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспоо), Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат, Угода про створення Єврорегіону "Нижній Дунай", Мережа з реалізації програм природоохоронного врегулювання у Східній Європі, на Кавказі і в Центральній Азії (REPIN), проекти Розвитку ООН (ПРООН) по

Дніпру, Дунаю та Чорному морю, проект CADSES/TACIS "Покращення системи управління паводками", проект "Комплексна система моніторингу факторів довкілля, біорізноманіття та природних ресурсів транскордонного біосферного заповідника дельти Дунаю", програма міжрегіонального партнерства "Румунія-Україна-Молдова", так і двосторонніх (проект "Система управління інформацією для транскордонного басейну р. Дністер", українсько-угорська робоча група експертів з охорони якості прикордонних вод, українсько-румунська робоча група експертів з питань оцінки якості прикордонних вод р. Тиса).

Міжнародне співробітництво з гідрометеорологічних питань. Держгідромет представляє Україну у Всесвітній метеорологічній організації (ВМО). Усі зобов'язання перед цією організацією виконано. Гідрометеорологічна служба на постійній основі забезпечила передачу в Глобальну систему телез'язку ВМО синоптичної інформації з 37 метеостанцій, аерологічної - з 8 станцій, кліматичної - з 30 станцій.

Представники Держгідромету взяли участь у 28 та 29 сесіях Міжурядової групи експертів зі зміни клімату (м. Будапешт, Угорська Республіка; м. Женева, Швейцарська Конфедерація); Міжнародній науково-практичній конференції "60 років участі гідрометеорологічних служб Білорусі та Росії у діяльності Всесвітньої метеорологічної організації" (м. Мінськ, Республіка Білорусь); нараді відповідальних представників Національних комітетів з Міжнародної гідрологічної програми ЮНЕСКО (м. Санкт-Петербург, Російська Федерація), у 11-му Міжнародному річковому симпозиумі (м. Брісбен, Австралія).

Спеціалісти гідрометеорологічної служби брали участь у зустрічах експертів робочої групи з проблем гідрографічних басейнів річок Прут та Сірет (м. Яси, Румунія); робочих груп у рамках Румунсько-Українського проекту в галузі забезпечення якості повітря; робочій зустрічі з представниками Секретаріату Міжнародної комісії із захисту річки Дунай (м. Відень, Австрія).

Представники Держгідромету взяли участь у 20-й сесії Міждержавної ради з гідрометеорології СНД (м. Кишинів, Республіка Молдова) та спільно з представниками Департаменту цивільного захисту МНС України - у Регіональній технічній конференції "Роль національних метеорологічних і гідрологічних служб у попередженні небезпеки та пом'якшенні наслідків стихійного лиха" (м. Кишинів, Республіка Молдова).

Співробітництво з питань ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи здійснювалось МНС відповідно до положень Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України і Урядами країн "Великої сімки" та Європейсько Комісією щодо закриття Чорнобильської АЕС.

В 2008 році було забезпечено виконання заходів міжнародних проектів з питань подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, зняття ЧАЕС з експлуатації та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему та реалізацією

проектів з будівництва об'єктів на проммайданчику ЧАЕС, поводження з радіоактивними відходами; соціально-економічний розвиток забруднених у результаті Чорнобильської катастрофи сільських регіонів; розробка рекомендацій із гармонізації національних підходів до реабілітації постраждалого внаслідок Чорнобильської катастрофи населення, відродження територій та протирадіаційного захисту (з урахуванням міжнародних стандартів безпеки).

У рамках виконання положень вищезазначеного Меморандуму 15 липня та 15 грудня 2008 року у Головному офісі ЄБРР у м. Лондоні, Велика Британія, відбулись чергові засідання Асамблеї вкладників Чорнобильського фонду "Укриття" та Асамблеї донорів Рахунку ядерної безпеки. Результатом участі в засіданнях стало прийняття бюджету Чорнобильського фонду "Укриття" та Рахунку ядерної безпеки на 2009 рік.

Міністерство опрацьовує питання підготовки до проведення у липні 2009 року у м. Києві засідань Асамблеї донорів Чорнобильського фонду "Укриття" та Асамблеї вкладників Рахунку ядерної безпеки під адмініструванням Європейського банку реконструкції та розвитку.

На 2009 рік основними складовими міжнародної діяльності з питань ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи є:

- співробітництво з ЄС з питань підвищення ефективності заходів щодо зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та продовження виконання плану заходів на об'єкті "Укриття" з метою перетворення 4 енергоблоку на екологічно безпечний об'єкт;
 - співробітництво з Європейським банком реконструкції та розвитку щодо реалізації рішень спільного комітету Україна - ЄБРР, рішень засідань Асамблеї країн-вкладників Чорнобильського Фонду "Укриття", рішень засідань Асамблеї донорів Рахунку ядерної безпеки;
 - співробітництво з МАГАТЕ щодо реалізації проекту поводження з радіоактивними відходами та проекту щодо фізичної безпеки та підвищення рівня безпеки ядерних об'єктів.
- Головним пріоритетом діяльності на 2009 рік є поглиблення міжнародного співробітництва з метою підвищення рівня захисту населення від наслідків природних та техногенних аварій та катастроф за такими основними напрямками:

- проведення заходів у сфері співробітництва та взаємної допомоги в області попередження катастроф, стихійного лиха та ліквідації їх наслідків, особливо підтримання співробітництва з відповідними органами влади та регіональними службами із надзвичайних ситуацій сусідніх держав у рамках здійснення заходів прикордонного співробітництва та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру;
- участь МНС України у міжнародних програмах та навчально-практичних заходах

НАТО, в міжнародних пошуково-рятувальних операціях під егідою НАТО, а також в операціях НАТО з надання гуманітарної допомоги;

- активна участь спеціалістів МНС у навчальних заходах для керівного складу рятувальних підрозділів та спільних операціях, які проводяться за програмою ООН "ОСНА/INSARAG" декілька разів на рік;

- реалізація положень Хіозської рамкової програми дій щодо створення потенціалу протидії стихійному лиху та опрацювання початку процедури атестації сил та засобів МНС для включення до складу міжнародної пошуково - рятувальної консультативної групи (ІНСАРАГ) ООН, що дасть можливість Україні брати участь у міжнародних гуманітарних місіях під егідою ООН;

- реалізація та впровадження положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, впровадження державної політики у сфері регулювання викидів та поглинання парникових газів і залучення інвестицій в економіку країни.

- посилення співробітництва з ЄС з метою створення Державної диспетчерської служби екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером "112";

- підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення аварійно-рятувальних підрозділів, що дасть можливість представляти Україну в міжнародних заходах на належному рівні;

- організація навчальних курсів для працівників підрозділів цивільного захисту, які залучаються до проведення міжнародних заходів, з вивчення (підвищення) рівня володіння іноземними мовами або участь у таких курсах за кордоном.